

K

Frau Gallob Aloisia,
vlg. Petz,
Oberrain, P. Fünitz,
Ktn.

KI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. Posamezna šte. 10 Rpf

Stane četrtletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Nova pota v kmečkem življenju.

Dosedanje življenje na kmetih prav gotovo ni bilo preveč vabljivo. Mladi ljudje na kmetih niso videli pred seboj nobene prave bodočnosti, zato so se v množicah odseljevali v mesta ter množili število brezposelnih in mestnega proletarijata. Poljedelstvo se je sicer v zadnjih desetletjih v splošnem tudi pri nas nekoliko dvignilo, nastale so združne mlekarne, ljudje so se posluževali umetnih gnojil in boljših semen. Toda neprimerno hitreje so rastle dajatve in bremena in končno se je znašel naš kmet v resnično neznosnem položaju. Število prisilnih uprav in prisilnih dražb se je množilo, kmet se ni mogel več dostojno oblačiti, nedostojno hraniti in gospodarska poslopja so propadala, ker ni bilo denarja za najnujnejša pravila.

Narodnosocialistično gospodarstvo ima v načrtu, da tudi v tem pogledu najde novih možnosti in s tem reši kmeta gospodarskega propada in omogoči podeželskemu prebivalstvu dostojno existenco. To hoče uresničiti deloma na ta način, da dvigne sedanje kmečko pridelovanje, da bo bolj donosno kot doslej. Če bo enkrat kmetu zagotovljen dostojen obstoj, tedaj bo tudi mogoče od njega pričakovati, da bo kmečke delavce primerno plačal. S tem se bo v splošnem dvignila življenska raven (standard) podeželskega prebivalstva in beg v mesta se bo sam po sebi zmanjšal.

Pred kratkim so bili pozvani brezposelni mladi ljudje, naj se javijo za kmečko delo. Z veseljem lahko ugotovimo, da se je za to delo priglasilo veliko mladih moči. V tem pojavu lahko vidimo dokaz, da sodobna mladina življenje trezno presoja in se zaveda, da je temelj ljudskega blagostanja pač še vedno — na kmetih.

Novo gospodarsko pojmovanje smatra kmečko delo kot strokovno delo, ki se mu je treba še le priučiti. Tako se bodo tudi na kmetih pojavili v kratkem vajenci, pomočniki in izurjeni delavci. Ko mladi človek izstopi iz šole, se lahko javi za kmečko službo. Dodelijo ga kot vajenca skupini delavcev, ki jo vodi v kmečkem delu strokovno izvežban vodja. Vajenec je neposredno podrejen voditelju, njemu javlja svoje želje in potrebe, voditelj ga vpeljuje v delo in ga nadzoruje tudi v prostem času. Vajenec dobi za svoje delo hrano in stanovanje in uniformo, poleg tega pa nekaj drobiža za majhne potrebe. Najbolj spretni mladi ljudje lahko postanejo voditelji s primerno boljšimi dohodki. Sposobni mladeniči bodo lahko brezplačno obiskovali kmetijske šole. Po dovršeni šoli bodo napravili skušnjo in s tem bodo postali kmetijski pomočniki.

Kot pomočnik služi mladenič dve leti. Nato dobi pismo, ki mu dovoljuje ženitev. Kmetijski pomočnik se lahko izuri za to ali drugo posebno stroko, n. pr. sadjerejo, konjerejo, živinorejo, svinjerejo in podobno. Ljudje, ki so se v kmečkem poklicu posebno obnesli, dobijo pozneje svoj dom v novih naselbinah, ki jih bodo postavili nalašč za kmečke pomočnike.

Vse to torej kaže na veliko novo, povsem novo pot za bodočnost. Seveda bo pogoj za izvedbo teh načrtov v tem, da se pomore kmetu do primernega zaslužka. Ko bo kmečko gospodarstvo zopet donosno (rentabilno), bo gotovo pripravljen dati tudi svojemu pomočniku dostojno plačilo za njegov delo. Mogoče bo največja težava v tem, da kmetija ni navadna tovarna, ki enakomerno dela in svoj zaslužek lahko vnaprej preračuna: pridejo dobre in slabe letine, prideta suša in moča, prideta toča in ogenj, pridejo živinske bolezni. Pade kmetu konj, pogine mu krava. Vse to so same neprevidene neznanke, ki onemogočajo pri kmečkem gospodarstvu točne račune za bodočnost. Mogoče je ravno radi tega problem kmetijstva tako težak. Vse moderno gospodarstvo se naslanja na več ali manj točne proračune, ki že vnaprej pokažejo, če se podjetje izplača. Edino pri kmetu pa je tek proračun praktično skoro nemogoč, ker je neprevidenih dogodkov skoro ravno toliko kakor predvidenih. Če pa se bo hotel kmet proti takšnim nezgodam zavarovati, bo moral imeti večje dohodka iz svojega gospodarstva

kot doslej. Vendar pa je utemeljeno upanje, da se bodo novi načrti obnesli, da se bodo mogle zopet poseliti zapuščene kmetije in da kmečkim sinovom in hčeram ne bo več treba odhajati z doma po

svetu za skorjo kruha. Naj bi rajše rasle naselbine tam, kjer je dovolj zemlje in polja, pa tudi dela in življenja, samo če bo smoterno in pravilno urejeno.

Proslava 1. majnika.

Prvi majnik, praznik dela in narodnega občestva, je praznovala letos Velika Nemčija v prazničnem razpoloženju vsa vesela in srečna. V Berlinu je na majniški proslavi, kateri je prisostvovala dvamilijonska množica, govoril tudi Führer in kancler Hitler, ki je med drugim dejal:

„Ako danes oznanja inozemski državnik, da je delo edino sposobno, da odstrani skrbi nerednih gospodarskih razmer njegovih dežele, potem se moremo samo čuditi, koliko časa je bilo treba do osvojitve spoznanja, ki je pri nas življenski zakon. Zakaj, če smo mogli rešiti svojo nalogo, potem le, ker smo od vsega početka gradili naše življenje edino le na priprostem spoznanju, da sme človek razpolagati le s tem, kar si je sam ustvaril, da se more narod hraniti le s tem, kar je sam obdelal in pridelal. To prepričanje se ne ustvarja s teorijami, frazami in programi, temveč z delom, z organiziranim, načrtnim in

premišljenim delom. To, moji rojaki, je bilo spoznanje, ki smo ga mi narodni socialisti brez ozira na popularnost in nepopularnost ne samo zastopali, temveč tudi praktično izvedli. To sem se upal storiti v zavesti, da poznam svoj narod.

Nemec hoče pošteno in dostojno živeti in on ne bi rad v lenobi propadel. On hoče ustvarjati in zato tudi temu primerno bolje živeti. In če se danes ozremo na standard našega nemškega življenja, potem moramo vsi priznati, da se je ta tvorna sila in moč pokazala v ogromnem povečanju produkcije in s tem v dvigu blagostanja celokupnega nemškega naroda.

Führer je nadalje naglasil, da si nemška gospodarska politika polagoma osvaja priznanje sveta, ki jo je prej rad zasmehoval, podčrtal plemenitost in vrednost dela in pomen notranjega reda ter miru za rešitev nemškega občestva.

Pokrajinski vodja Bürckel — državni komisar.

Vodja in kancler Hitler je imenoval pokrajinskega vodjo Bürckel-a državnim komisarjem za zopetno združitev Avstrije z Nemčijo. Državni komisar ima skrbeti za politično obnovo in za izvedbo državne, gospodarske in kulturne vključitve Avstrije Nemčiji. Državni komisar ima svoj sedež na Dunaju. On je neposredno podrejen državnemu kanclerju in ima po njegovih navodilih izpolniti svoj nalog do 1. maja 1939. — Pokrajinski vodja Bürckel, katerega prištevajo med najsposobnejše osebnosti narodnosocialistične Nemčije, je izvršil že važne, od kanclerja poverjene mu naloge.

Zahteve nemške manjšine na Češkem. Na kongresu sudetsko-nemške stranke v Karlovih Varih je vodja sudetskih Nemcev Konrad Henlein jasno očrtal zahteve nemške manjšine v Čehoslovaški. V prvem delu svojega govora je Henlein orisal bolj ideološke zahteve čeških Nemcev. Povdaril je, da bo mogla priti Češka do prijateljskih odnosov z Nemčijo šele tedaj, ko bo prišlo do notranje pomiritve z nemško manjšino. Zato je potrebna revizija mišljenja, češ, da je češki narod poklican, da postane slovanska trdnjava proti nemškim težnjam k evropskemu vzhodu. V zvezi s tem je Henlein zahteval, da mora Čehoslovaška spremeniti svojo zunanjo politiko, ker je taka, kot je danes, sovražna nemškemu narodu in nemški državi. — V drugem delu svojega govora je Henlein obrazložil upravno-politične zahteve čeških Nemcev. Zahteval je, da se mora ozemlje, koder prebivajo Nemci strnjeno, točno razmejiti, da se mora Nemcem, ki na tem ozemlju prebivajo, dati popolna politično-upravna, sodna in kulturna samouprava (autonomija) z lastnim izključno nemškim uradništvom. Poleg tega je zahteval zakonsko zaščito za vse tiste Nemce, ki ne prebivajo v strnjeno nemškem ozemlju. Nemška narodna skupina je namrap državi pravna osebnost, ki kot taka varuje enakopravnost Nemcev v državi. Iz vsega tega že sama po sebi izhaja tudi zahteva, da se mora priznati popolna enakopravnost in enakovrednost nemškega naroda s čehoslovaškim narodom v državi. Razen tega je zahteval Henlein, da se mora sudetskim Nemcem povrniti vsa škoda, ki so jo utrpeli po neprostovoljni priključitvi k Čehoslovaški. Henlein je ob zaključku izjavil, da daje čehoslovaški vladi do 28. oktobra t. l. časa, da o teh zahtevah razmišlja in jim ugoditi, kajti pozneje se ne bodo več ponavljale. V svetovni javnosti se zahteve čeških Nemcev živahno komentirajo.

Mussolinijevi načrti za dvajsetletni mir v Evropi. Angleški list People je pred kratkim prinesel daljši članek, o katerem mislijo, da izhaja iz najbližje

okolice ministrskega predsednika Chamberlaina. V tem članku je govor o najnovejšem Mussolinijevem načrtu, po katerem naj bi evropske velsile zagotovile Evropi vsaj 20 let miru. Po tem načrtu naj bi se dosegel poseben sporazum med Italijo, Veliko Britanijo, Francijo in Nemčijo, ki naj bi odpravil vse vzroke sporov in bi predstavljal nekako pakt štirih na obnovljeni osnovi. Prvi pogoj za sporazum med Francijo in Nemčijo bi bil ta, da se Francija odreče sleherni intervenciji v primeru kakšnega spopada med Nemčijo in katerokoli državo v vzhodni Evropi. Drugi pogoj za pakt štirih pa bi bil, da Italija podpre zahtevo Nemčije po kolonijah. K temu paktu bi se pozneje lahko priključila tudi Japonska, v kolikor bi prišel v poštev za japonske interese na Kitajskem.

Poljaki bodo svoje izseljence pošiljali na otok Madagaskar. Poljska vlada se že dalj časa pogaja s francoskim kolonialnim ministrstvom glede naselitve Poljakov na otoku Madagaskarju. Posebna komisija je proučila klimatične in zdravstvene razmere ter ugotovila, da so dani vsi pogoji za naselitev. Prvotno je nameravala naseliti Žide, katerih bi se rada odkrižala, ker jih je na Poljskem izredno veliko. Ker pa so naselitveni pogoji tako ugodni, bodo naselili tudi Poljake. Kakor drugi narodi, tako so tudi Poljaki pričeli iskati prostora za svoje izseljence in to na ta način, da jih bodo naseljevali strnjeno v večjih skupinah, ne pa kot doslej, da so odhajali posamezniki kamor se jim je nudila prilika. Le na ta način bodo mogli izseljenci ohraniti svoj materni jezik, svoje narodne običaje in svojo narodnost.

Jugoslovanski kulturni vrt v Clevelandu. Cleveland lahko imenujemo glavno mesto slovenskih izseljencev v Zedinjenih državah severne Amerike. V njem imajo Slovenci svoj „Jugoslovanski kulturni vrt“, ki sta ga jim podarila vlada Zedinjenih držav in mestna občina Clevelandska. Tam imajo svoje spomenike že veliki slovenski škof Baraga kot za vso Ameriko zaslužni kulturni pionir, črnogorski vladika-pesnik Njegoš, goriški slavček Simon Gregočič in pisatelj Ivan Cankar. Ob priliki otvoritve „Jugoslovanskega kulturnega vrta v Clevelandu“ dne 14. maja t. l. priredijo ameriški Slovenci veličastne manifestacije, katerih se udeleži kot zastopnik stare domovine ljubljanski župan dr. Juro Adlešič. Na slavnosti bo govoril tudi predsednik Roosevelt.

To in ono. Ta teden poseti vodja in kancler Hitler v spremstvu najvišjih nemških dostojanstvenikov na povabilo vladarja italijanskega imperija Rim in druga italijanska mesta, kjer mu pripravljajo veličasten sprejem. — Führer je izrazil ju-

goslovanskemu knezu namestniku Pavletu srčna voščila ob priliki njegove 45. letnice rojstva. — V Berlinu so se mudili minuli teden jugoslovanski ministri Stankovič, Miletič, Štošević in Jankovič. — Naše oblasti so odredile popis židovskega premoženja. — V Italiji se že dalje časa mudi jugoslovanska vojna misija pod vodstvom admirala Poliča. — V Španiji onemogoča slabo vreme nacionalistom nadaljnjo prodiranje. — Med Kitajci in Japanci se borba nadaljuje, Kitajci poročajo o novih uspehih. — Angleški in francoski državniki so se pretekli teden sestali v Londonu. Njihovi sklepi utegnejo imeti za Evropo zelo velik pomen.

Potopisna črtica iz Nemčije.

II.

Hamburg, 28. aprila 1938.

Sedim v Hamburgu v pristni mornariški kavarni ob pomolu. Pred menoj se lahko ziblje na morju orjak prekomornik, okoli njega se pretepaajo vitki galebi, za menoj pa kolnejo mornarji v svojih krepkih internacionalnih izrazih. To je bila dolga pot od Leipziga preko Berlina do slovečega okna v svet — Hamburga. A hkrati polna silovitih vtisov, četudi bežnih in površnih, vendar neizbrisnih.

Nekam nevoljno sem prve ure v Leipzigu odrihal od sebe velemestni šum in rapot, uho, nevarno udarjajočega, brnečega, bobnečega in drvečega mestnega življenja, se ni moglo privaditi, takoj novemu ritmu. Že na vožnji skozi Turingijo se je najavljal povsem nov, doslej samo iz knjige in atlantov poznan svet z drugo zemljo in drugim ljudstvom. Po tednu rajžanja pa vem: to je Nemčija Friderika Velikega, železnega Bismarcka in Adolfa Hitlerja, ta zemlja sem od Saške do Berlina in Prusije pa do oceanskih valov. Ta pokrajina in to ljudstvo razlagata že po svojem značaju na najučinkovitejši način stoletje nemške zgodovine od Sedana preko svetovne vojne do naših dni.

Svet je ena sama ravnina, nekoč pač morska peščenina. Nizko borovje in smrečevje, vmes pusti travniki in goličave, počez razreže zemljo ponosna Laba in se brati z njo sramežljiva Spreva. Vasi v našem smislu — selišč z drevjem, belimi domovi, zbranimi okoli cerkvic, njivami in seve ljudstvom, ukoreninjenim globoko v zemljo — tega ni. Pokrajini dajejo njeno barvo visoki tovarniški dimniki, njihov sajasti dim maže hiše in drevje, življenje pa utripa bolj iz razuma ko iz srca.

Presneto trda je morala biti borba tega ljudstva z zemljo in za vsakdanji kruh. S saksonskih in še bolj s pruskih obrazov se odraža danes še — morda bolj od prej — življenjska borbenost in jeklena volja. Še ženski svet nosi mnoge poteze velikega Bismarcka. To so ljudje-misleci, računarji, stvarni in dosledni do skrajnih meja. Dijaki so ko inženjerji in vsak vojak bi po postavi in nastopu lahko imel častniški čin. Kar močno pogrša slovenski človek tod, je pristrčno veselje, bolj otroški izraz oči, bolj mehka beseda. Zemlja je diktirala iz stoletja tehniziranje in mehaniziranje življenja, včeraj v službi kapitalizma in brezimnih akcijskih družb, danes v službi nemškega ljudstva. Adolf Hitler je

življenje! Prusijo, trdo, neizprosno, morda sebično, je združil s čustvenostjo, barvitostjo in idealizmom Južne Nemčije in sedaj Avstrije, srce spojil z razumom in pričel zgradbo Velike Nemčije. Od juga raste nemški narod, od severa nemška država, rastoči Nemeč, plemensko čist in nacionalno zburjen, naj nosi Nemčiji, Evropi in svetu nov nazor o življenju in svetu.

Naj govorim v potopisni črtici o mestih, ki so, kar so telesu pljuča, glava in želodec. Nerač bi se zgubil v potankostih, da ne bi ob vsem neštetem in nebrojnem pogled zablodil v malo, a prezrlo veliko. Leipzig — Lipsko s svojimi 700.000 ljudmi je predvsem trgovsko in industrijsko središče. Nikakor slučajno slovi Leipzig po svojih velesejnih in knjigotrštvu. Srce mu je Augustov trg z univerzo, muzeji, umetnostnimi hrami; sredi trga je svetišču podobna, zelo lična stavba, katere notranjost hrani Hitlerjevo sliko, obdano z vencem, pročelje pa napis: En narod, ena država, en vodja! Dva kilometra hoda iz mesta samuje kolosalni spomenik na vojno 1813, čigar notranjo dvorano polnijo štirje velikanski kipi, upodablajoči štiri nemške vrline: junaštvo, zvestoba, požrtvovalnost in narodno zavest. V bližini spomenika so Rusi postavili v spomin istega leta padlim 22.000 svojim junakom tako imenovano Aleksejevo cerkvico s prekrasno notranjščino.

Berlin je za Londonom največje evropsko mesto in ima preko 4 in pol milijona prebivalcev. Ni ga mogoče izrpati v njegovih znamenitostih in bogastvu. Le dvoje značilnosti naj omenim: gradi se tod, ogromno gradi. Kanclerska palača se poveča na dvakratni dosedanji obseg, cela predmestja bodo odstranjena, nov, centralni kolodvor bo vstal. V Berlinu postane očitna nova Nemčija; vsepovsod je delavstvo na delu, mladina v ličnih uniformah po ulicah, neštete vojaške in militantne šarže srečavaš na ploščadah. V umetnostnih hramih in palačah pa so zbrana neverjetna bogastva in se neprestano vrstijo najrazličnejše razstave. Eno naj samo omenim: Entartete Kunst. Tudi vas bi navdušila, ko bi videli, kako nova Nemčija odločno zavrača ves židovski kram v sliki, kipu in knjigi in voli samo svoje narodno blago. Tudi tuji ne zapuščajo znamenite razstave brez utisa.

Hamburg! Kako že poje Župančič: Hamburg, Hamburg, veliki zvon, toži in vpije... Okno v svet, vrata tudi za neštete Slovence tja v Ameriko in drugam. Zdi se ti, kot bi čutil dihal daljne tujine, ko zreš oceanske velikane in poslušajš govorico vseh dežel.

Pa ravnokar je ob meni širokoplečat mornar globoko zaklel in mi s tem pretrgal nitko, da jo nadaljujem prihodnjik. ro.

Domače novice

Fürnitz—Brnca. V nedeljo 8. majnika se vrši občni zbor slovenskega kulturnega društva za Brnco in okolico pri Prangerju v Zmotičah. Udeležba za člane društva obvezna, vsi drugi vabljeni. Med drugim predavanje o nemškem dednem pravu (Erbhofigesetz) in o kulturnem delu koroških Slovencev v bodočnosti. Pričetek točno ob pol treh popoldne.

vtaknil v žep in prijazno dejal: „Dragi mi Buk, malo sva se sprla, kaj ne? Mislim, da se bova odslej razumela. Zdaj veš, pri čem si. Bodi dober pes in vse bo v redu! Če pa boš hotel imeti svojo glavo, ti jo razbijem. Ali si me razumel?“

Tako je govoril in brez strahu gladil psa po glavi, ki jo je pravkar tako neusmiljeno bil. Pes je pod dotikom njegove roke nehote naježil dlako; vendar se ni upiral in je mirno ležal. Ko je pa mož prinesel poln lonec vode, je dvignil glavo in hlastno polokal vodo do poslednje kapljice; tudi se pozneje ni branil surovega mesa, ki mu ga je ponudila mučilčeva roka.

Buk je čutil, da je izgubil zmago, da so ga ljudje ponižali in osramotili; a ostal je ponošen, kakor je bil v prejšnjih časih. Zvedel je enkrat za vselej, da se ne dá nič opraviti proti človeku, ki je oborožen z gorjačo, da je gorjača višja sila, ki se ji je treba pokoravati.

Naslednje dni je prišlo še več psov na malo dvorišče. Nekatere so prinesli v zabojih kakor njega, druge so privedli na vrvicah ali na verigah; nekateri so bili mirni in poslušni, drugi pa so bili razkačeni in so prav tako divje tulili, kakor je to delal Buk, ko so ga bili pripeljali na dvorišče. Ali videl je, da se je pes za psom moral pokoriti nadvladi moža v rdečem sukniču; vsak dan se je lahko znova prepričal, da ukazuje mož z gorjačo, da proti njemu pes nič ne zmore, da mu mora biti poslušen, da pa se mu ni treba prilizovati. Buk se ni krdotilcu nikdar popolnoma podvrgel, dasi je tuintam videl psa, ki se je dobrikal človeku in mu lizal roko, ki ga je pravkar neusmiljeno pretepla, in je nekateri pri tem še celó prijazno

Ivanu Strauss-u v spomin. Pred sedemdesetimi leti je odšel mladi globaški rojak Ivan Strauss v šole — v tujino. Sprva je še pogosto prihajal na počitnice med domače, pozneje pa vedno bolj redko. In ko se je lani vrnil sivolasi dvorni svetnik Ivan Strauss v svoj rodni kraj, so zamogli le še najstarejši Globašani spoznati v njem svojega nekdanjega tovariša iz otroških let — Podevo-vega Anzeja. Njegova življenjska pot je bila izjemna: rodna kmečka hiša ukaželjnemu fantu ni mogla nuditi zadostnih sredstev za študij in mladi Ivan je bil že kot študent navezan na samega sebe. S svojo marljivostjo, izredno energijo in nardarjenostjo ter odločnim nastopom pa se je znal v velikem svetu povsod uveljaviti. Po svojih študijah v Št. Pavlu, Celovcu in v Gradcu, kjer se je agilno udejstvoval v „Triglavu“, je nastopil svojo prvo službo v Gradcu, od tam je šel v Tuzlo in končno prišel kot sekretar deželne vlade v Sarajevo. Tam se je kaj kmalu povzpela do šefa statističnega urada, ki ga je vzorno uredil. O statistiki Bosne in Hercegovine je priobčil številne publikacije. V priznanje za njegovo delovanje na polju statistike ga je izvolil mednarodni statistični inštitut svojim rednim članom. Kot tak je zastopal pred in povojno Avstrijo na kongresih mednarodnega statističnega inštituta po vseh velikih evropskih mestih, se seznanil in sklenil prijateljstva s svetovnoznanimi učenjaki in veljaki. Za svoje zasluge je prejel številna odlikovanja, med drugim dvojno odlikovanje od sv. Očeta v Rimu ter od perzijskega vladarja sončni in levji red. Vse svoje življenje je z živim zanimanjem sledil narodnostni borbi koroških Slovencev. Kljub temu, da je prebil večino svojih dni v tujini, je vedno čutil ozko povezanost s svojim rodnom, dokler ga ta sila ni privedla v njegovo rodno vas, kjer je preživel svoj življenjski večer in dočakal svojo smrt. Naj bi mu bila domača zemlja lahka.

Št. Jakob im Rosental—Št. Jakob v Rožu. V petek 29. aprila 1938 je tukaj umrl vpokojeni preč. g. Štefan Bayer, župnik iz Loge vasi, častni občan občine Medgorje. Rajni je bil rojen 8. svečana 1864 v Lini pri Mladi Boleslavi na Češkem kot sin revnih starišev. Gimnazijo je dovršil z odliko v Mladi Boleslavi. Po enoletni prostovoljni vojaški službi se je vpisal na visoko šolo. Dobil je pa v roke časopis, v katerem je vabil tedanji knezoškoof dr. Jožef Kahn abiturijente, ki imajo poklic in veselje do duhovskega stanu, naj pridejo v bogoslovje v Celovec; tedaj je bilo na Koroškem veliko pomanjkanje duhovnikov. Temu vabilu se je odzval pokojni in prišel leta 1886 v celovško semenišče. Kakor prej v gimnaziji, tako je bil tudi v bogoslovju med odličnjaki. V tretjem letu je bil posvečen za duhovnika. Novo sv. mašo je daroval v cerkvi Loreto ob Vrbskem jezeru. Kot kaplan v Dobrli vasi je ustanovil hranilnico in posojilnico v Sinči vasi. Bil je provizor in župnik v Medgorjah, potem v Pokrčah in skozi 16 let v Grabštanju. Leta 1921 je prišel za župnika v Logo vas, kjer je stopil pred poldrugim letom po 48. službenih letih v zasluženi pokoj, ki ga je užival v župnišču v Št. Jakobu v Rožu. Pogreba dne 2. maja 1938 se je udeležilo veliko njegovih prejšnjih faranov, Št. Jakobčanov in duhovnih sobratov. Čast njegovemu delu, in trpljenju, slava njegovemu spominu in mir njegovi duši!

Podlistek

Jack London:

P. Holeček:

Klic divjine.

(2. nadaljevanje.)

Ali spet ga je zadel udarec. Zdaj je opazil, da ga je udarila gorjača; pa bil je tako razjarjen, da se ni znal varovati. Skočil je še večkrat in vselej ga je vrgla gorjača ob tla. Nazadnje ga je posebno hud udarec kar omamil, da se je le s težavo pobral s tal; tresel se je na vsem telesu, kri mu je tekla iz nosa in ušes ter mu rdečila krasni kožuh. Tedaj je pristopil mož, dvignil gorjačo in jo na vso moč spustil Buku na smrček. Vse, kar je dotlej pretrpel, ni bilo nič proti tej strašanski bolečini. Buk je zarjul kot lev in se vrgel še enkrat na mučilca. Ali ta je z naglo kretljivo vrgel gorjačo stran, zagrabil psa z obema rokama za spodnjo čeljust in ga nekaj časa tresel in mikastil; nato ga je tresčij po tleh, da je obležal brez zavesti.

Možje na zidu so se glasno čudili in eden je zaklical ves navdušen: „Glejte ga, kakšen mojster je! Ta pač razume svoj posel!“ In tovariš je pristavil: „Da, pri njem velja pravilo: Ali se vdaš ali pa zlomiš!“

Buk se je kmalu spet zavedel, ali bil je tako slab, da se ni mogel ganiti. Ležal je na tleh nepremično, kakor je bil padel, njegove oči so opazovale moža v rdečem sukniču. Držal je v rokah pisimo in ga pazljivo čital. „Ime mu je Buk,“ je zamrmral polglasno; nato je zganil pismo, ga

migal z repom. Bilo jih je pa tudi nekaj, ki se niso hoteli gorjači pokoriti in niso hoteli slušati; padli so v neenakem boju in odnesli so jih mrtve z dvorišča.

Včasih so se oglasili na dvorišču tuji ljudje, ki so glasno in živahno govorili z možem v rdečem sukniču. Vsakokrat je čez nekaj časa zacvenkljal denar in eden izmed psov je odšel v njih družbi z dvorišča. Buk se je čudil, kam vendar odhajajo, ker ni bilo nobenega več nazaj; obenem se je pa vselej veselil, da še ni prišel na vrsto, ker od bodočnosti ni pričakoval nič dobrega.

Ali prišla je tudi zanj ura odhoda. Na dvorišču se je nekega dne pojavil majhen, čokat mož z nagubančenim obrazom; lomil je slabo angleščino in mešal vanjo vse polno nelepkih izrazov, ki jih pes še ni nikdar čul.

„Kje, zlomka, ste pa tega dobili?“ je zaklical možiček, ko mu je obvisel pogled na Buku. „Salamsko lepa žival. Nisem še videl take, pri moji veri, da ne. Koliko vam dam zanjo?“

„Tri stotake in napitnino,“ je odvrnil naglo rdeči. „To je na pol zastonj. Saj vem, da ne plačujete iz svojega žepa, Peter, ampak da kupujete za državni denar; zato vam res ni treba preveč barantati.“

Peter se je nasmehnil. Pomislil je, da so cene psov v zadnjem času zelo poskočile in da zaradi neprestanega povpraševanja še vedno rastejo; zato bi bil tako izvrsten pes za ceno, ki jo oni zahteva, še zmeraj zelo dober kup. Saj je kanadski vladi samo v korist, če njeni sli urno in varno potujejo. Peter je poznal pse in prvi pogled na Buku mu je povedal, da takega ne dobi med deset tisoči.

Zeli—Sele. Naj se tudi mi Selani nekoliko oglašimo in povemo bralcem našega lista kako smo se preselili iz nekdanje Nemške Avstrije v Veliko Nemčijo. Že v petek zvečer so nas seznanjala razna radijska poročila o hitrem razvoju političnega preustroja naše domovine. Nek nemir se nas je potolil, ker smo se bali neredov. Toda železna disciplina nemške armade in strogo izvajanja varnostnih naredb je ohranilo vzoren red. Občinstvu je naš novi občinski predstojnik pred cerkvijo zagotovil s častno izjavo, da se ne bo nikomur zgodilo ničesar žalega in da se zato ni treba nikomur ničesar bati. Ljudstvo je bilo s tem potolaženo in se je novim razmeram kmalu prilagodilo. Pri glasovanju pa smo tudi mi Selani dali svoje glasove našemu Führerju v nadi, da nam bo on kot naš novi vladar dal naše narodne pravice in nas tudi ščitil pred tistimi, ki bi nam te pravice hoteli krati. — Naša občina je bila od nove vlade bogato obdarjena in je dobila živil in žita v vrednosti okrog 9000 S. Vse to se je razdelilo brezplačno med potrebne občane. Posebej pa moramo z zadovoljenjem povdariti, da se je pri nas delilo popolnoma nepristransko in da narodnostno prepričanje pri delitvi ni igralo vloge. — Našim občinskim možem je bilo zagotovljeno, da bodo takoj pričeli z izgradnjo pota na Kot. Tudi več drugih potov bi se imelo še to leto popraviti in na novo zgraditi. Upamo, da se bo dana obljuba kaj kmalu izpolnila, zakaj pot na Kot je že zelo potrebna popravila, ker skoraj že ni več mogoče voziti po njej in obstoja nevarnost, da bi se zgodila kaka nesreča. — Najbolj navdušeni pa so sedaj ženini in neveste, ker se jim obeta možnost poroke in lepo brezobrestno posojilo. In še to se bo spremenilo v doto, da ga ne bo treba več vrniti. Najbolj pa privoščimo seveda podporo onim družinam, ki so imele nad seboj venomer težko skrb, kako preživiti veliko kopico otrok. Vendar se je našel še en človek na svetu, ki se je spomnil teh ljudi in jim naklonil tako velikodušno podporo. Seveda nekoliko kislo se bodo držali tisti, ki so delamrznji, pijančki in potepuhi, ker ti teh dobrot ne bodo deležni. — Pomlad imamo letos zelo mrzlo in marsikdo si že beli lase s tem, ko premišlja, kaj bo pokladal svoji živini, če bo trajal mraz še dalj časa. Dal Bog, da bi se vreme vendar enkrat zboljšalo in da bi nastopilo lepše in prijaznejše pomladansko vreme!

Maria-Wärth—Otok ob Vrbskem jezeru. (Ribolov.) Leta sem tožijo ribiči, da ne dobe nič kaj rib. Jezero je postalo menda prazno. Pred leti je posamni ribič ujel več, kakor v zadnjih letih vsi vkup. Letos pravijo strokovnjaki, da bo ribolov zopet dober, ker je bilo jezero popolnoma zamrzlo. Že pozimi, ob novem letu, je bilo obilno ozimic (Reinanken) in zdaj k veliki noči so ribiči v Dolih zopet nalovili ščuk na cente! Žal je vreme bilo pozneje hudo vetrovno, in tedaj rib ni iz globine. Če je trditev ribičev utemeljena, bi se vprašali, zakaj je v letih, ko jezero popolnoma zamrzne, dosti rib, in v letih, ko je jezersko površje deloma prosto, jih ni? Morebiti se stvar da tako razlagati: Če jezero ni zamrzlo, sedi ob odprtinah na tisoče divjih rac. Raca je zelo požrešna žival, in ni dvojbe, da dobi ob ledu dosti rib. In sicer tako, da riba leti za račjim gnojem in pri tej priložnosti postane žrtev požrešne rase. Morebiti bi

Buk je videl, kako sta štela denar, in se ni nič čudil, ko je mali mož vedel njega in pa dobrodušnega novofundlandca Kosmatinca z dvorišča. Tedaj je videl moža v rdečem suknjiču poslednjikrat. Ko sta stala s Kosmatincem na krovu velikega parnika in opazovala v daljavi izginjajoče pristanišče mesta Sijetla, sta zadnjikrat gledala tople južne kraje. Nato ju je peljal Peter v podpalubje in ju izročil v varstvo črnolasemu velikanu, ki so ga klicali za Franceta. Buku se je zdela Petrova koža jako temna — Peter je bil Francoz iz Kanade; ali France je bil mulat in zato gotovo dvakrat tako temen, da bi ga prav lahko imeli za črnca. Sploh sta bila oba čisto drugačna človeka, kakršnih Buk dotlej še nikdar ni videl. Spočetka jima ni bil posebno naklonjen; kmalu pa ju je začel odkritosrčno spoštovati. Bila sta dobra in pravična moža, ki nista nikdar prehudo kaznovala; tudi sta prav dobro poznala pasje običaje in zvižaje, da ju ni bilo mogoče prevarati.

Na ladji sta se Buk in Kosmatinec srečala še z drugimi psi. Eden izmed njih je bil velikanski, ko sneg beli Špic, Pripeljali so ga bili kitolovci s Špicbergov; prebredel je že vse severne kraje in se nekaj celó udeležil znanstvene odprave na skrajni sever. Delal se je od sile prijaznega in zvestega; ali Buk je kmalu spoznal, da je najhujši hinavec, ki je prav tedaj, kadar se je najbolj sladkal, mislil na največje lopovstvo. Tako na primer je ukradel, ko so jih prvič krmili, Buku iz lonca največjo kost. Preden pa je Buk utegnil skočiti vanj in ga kaznovati za drzno tatvino, je zažvižgal Francetov bič tatu po hrbtu in Buk je dobil svojo kost nazaj. Spoznal je, da je France prav postopal, in bil mu je zato hvaležen.

bilo treba, rase nekoliko zatirati in bi bilo potem trajno več rib.

Rosental—Rož. (Setve.) Za zimsko setev zima letos ni bila ugodna, ker polje pod snegom ni zamrznilo. Vendar so bile setve boljše, nego se je pričakovalo. Zlasti gospodarji, ki so sejali „mölkerjevo“ rž, so s setvijo zelo zadovoljni. Drugi manj, morebiti jim bo mogoče pomagati nekoliko z umetnim gnojem kalijem. Ljudje že težko pričakujejo zelene krme, ker mnogim gospodarjem sena primanjkuje, ki je vrhutega zelo drago. Kadar se mora seno kupovati, se šele vidi, koliko ga je treba. — Ako bo vreme ugodno, bode sadje lepo cvetelo. Jabolke so ponekod zelo lepo zastavljene in bojo bogato cvetele. Črešnje je seve huda slana že posmodila. Tudi češnje bojo dobro cvetele.

Grafenstein—Grabštajn. (Huda zima za divjačino.) Na Gori pri Grabštajnu so posestniki zdaj o velikonoči našli deset srn, ki so se v hudi zimi končale. Lovci divjačine niso krmili in v hudem snegu so srne kar cepale lakote. V hudih zimah bi se morebiti morale občine nekoliko zanimati tudi za divjačino, saj lovska najemina pride vsem v korist.

Ferlach—Borovlje. Četudi je v naši fari rojenih letno komaj kakih 20 otrok, je slučaj hotel, da smo baš pri nas dobili novorojenčka na rojstni dan našega Führerja. Delavec g. Jožef Katnik je dobil ta dan zdravega fanta, kateremu je bil za botra sam Hitler. Pri krstu dne 28. aprila, ki se je vršil v farni cerkvi v Borovljah, je bil kot zastopnik Führerja navzoč dež. glavar koroški, g. Pavlovsky, kot drugi boter pa je stal ob strani g. Jakob Čekoni iz Borovelj. Dobil je tri imena in sicer Adolf, Vladimir in Jakob. — Trgovina žida Ludovika Dickstein so zaprli in se bo isti vsled nastalih razmer preselil v druge kraje, trgovino pa bo vodil bržkone novo imenovani komisar.

Razno. V Celovcu so pretekli pondeljek pokopali logaveškega domačina Frica Berme, poštnega ravnatelja v p. Zadnje čast so mu izkazali med drugim tudi številni rojaki iz Loga vasi. — V Bilčovsu je bil mesto Jankota Ogrisa imenovan za občinskega tajnika profesor Osbitsch. — V Dolinčičah je preminul Pongračev oče Franc Rožman, brat ljubljanskega škofa in oče 21terih otrok. — Na Letini se je za vedno poslovil od svojih dragih Jakoparjev oče Adolf Karničnik. Bil je napreden in vzoren slovenski gospodar. — Na Gori pri Vetrinju so pred kratkim neznanu uzmoviči ukradli posestniku Štefanu Klacerju 30 kg težko svinjo in jo kar v bližini raztelesili. Poleg tega so odnesli tudi nekaj perutnine in žita.

Naša prosveta

Obetajo se nam dobre izvirne slovenske igre.

Pri izbiri iger in dramatičnih prizorov se često pojavijo velike težave, saj je včasih kar težko najti vsebinsko lepo delo, ki bi ga mogli naši skromni odri brez težkoč uprizoriti. Ponekod je na razpolago premalo sposobnih igralcev, drugod zopet ni primerne dvorane ali primerne odra, s tehničnimi pripomočki pa so po navadi povsod križi. Poleg vsega pa je treba gledati še na snov, ki naj bi bila po možnosti vedno vzeta iz domačega življenja, ker nam je pač najbližja in človeka najbolj zgrabi.

Na dve stvari bo v bodoče pri naših uprizoritvah treba polagati posebno važnost: Prvo — igre naj bodo vsebinsko dobre, in drugo: nastopi naj bodo nadvse skrbno pripravljene. Danes prinašamo samo k prvi točki majhen namig, ki bo mogoče pri naših društvenikih vzbudil zanimanje.

Književna založba „Mladi oder“ v Ljubljani si je nadela nalogo, da bo izdajala izvirne slovenske igre, v prvi vrsti mladinske, pa seveda tudi druge. Doslej je ta založba izdala dve zbirki mladinskih iger pod naslovom: „Slovenski materi“ in „Ob kresu“, za letos pa namerava izdati poleg tretje mladinske zbirke še tri izvirne igre za ljudske odre, pod pogojem, če se priglasijo zadostno število naročnikov. Tokrat bodo vse tri igre delo istega pisatelja, ki ga naši odri je dobro poznajo po delih „Voda“ in „Vrnitev“, to je dramatika Joža Vombegarja. Poglejmo, kaj pravi založba o teh igrah.

Prvo delo, ki se nam za to jesen obeta, se imenuje „Krik krvi“. Je to ljudska igra v najvišem pomenu besede, nekak „Divji lovec“ o novi, sodobni obliki. Dejanje se dogaja proti koncu svetove vojne v zaledju (na Gorenjskem) ter v živih podobah prikazuje trpljenje našega ljudstva za časa vojne in njegovo borbo za svobodo. Pisatelj je ustvaril v njej vrsto izklesanih značajev, ki že v pisani besedi zažive pred nami in igralci bodo spet enkrat našli hvaležne vloge, ki jih bodo z veseljem igrali. Dejanje je do skrajnosti napeto ter prehaja večkrat do pretresljivih viškov. Zaradi preproste scenerije bo mogel igro uprizoriti tudi vsak manjši oder.

Drugo delo, ki se nam obeta, bo veseloigra „Ogenj“. O njem pravi založba, da obravnava akcijo za novo brizgalno. Toda brizgalna je samo predmet, okoli katerega se spleta dejanje in se razvijajo značaji. Ko končno ob večnem prepiru pogori skoraj pol vasi, spoznajo vaščani, da v njih ni bilo pravega ognja, tistega ognja, ki naj bi družil in ustvarjal, temveč le ogenj, ki uničuje in pogublja. Igra je pravzaprav tragikomedija in na malem terenu prikazuje naše splošne slovenske napake. V njej pa je polno vedrega humorja in sijajnih komičnih prizorov.

Tretje delo je božična igra „Vrnitev“ v predelani izdaji. Po svoji učinkovitosti je mnogo močnejša od prve izdaje.

Posebej opozarjamo na mladinsko zbirko „Slovenski materi“, kjer boste našli obilo gradiva za materinske proslave. Materinska proslava je pač najbolj prisrčna, če sodelujejo pri njej tudi otroci, ki so materinemu srcu najbližji. Zato naj materinski proslavi ne manjka tudi take točke, ali pa naj bo cela materinska proslava izvedena z nastopom mladine.

Zbirka „Slovenski materi“ vsebuje pet iger in zborna deklamacijo. Poleg tega ima še posebno glasbeno prilogo k glasbenim točkam v igrah. Vse igre in skladbe so pisane s polnim poznanjem mlade duše in otroškega sveta.

(Dodajamo naslov založbe: „Mladi oder“, Ljubljana, Poštni predal št. 196.)

„Dom in svet“ zopet izhaja. Skoro po enoletnem presledku je začela zopet izhajati leposlovna revija „Dom in svet“. Lani je to slovensko kulturno glasilo praznovalo 50letnico svojega obstoja. Iz zadnje številke je razvidno, da je dolgi presledek v izhajanju nastal zaradi nesoglasja med uredniki in založnico.

Dve novi knjigi iz življenja in trpljenja slovenskega naroda. Založba „Hram“ je izdala za Božič izvirno domače delo pod naslovom: „Prostor pod solncem“, ki ga je napisal prekmurški Slovenec Miško Kranjc. Prekmurje leži onstran Mure tik ob madjarski meji. Tod prebiva siromašno ljudstvo, zapuščeno in zapostavljeno. Glasnik in pripovednik tega bednega ljudstva je Miško Kranjc, ki je vrsttel sredi njegove bede in zna zato tako občuten in resnično odgrinjati življenje te svoje zemlje. „Ljudje, ki so se rodili na teh siromašnih tleh, si žele mesta na solncu, kakor vsi ljudje, povsod ia svetu. Hočejo biti ljudje, boljši ljudje. Zato se bore za košček kruha, a tudi za boljši kos in, če mogoče, tudi za kos zemlje, če pa vsega tega ne dobe doma, gredo po svetu. V Francijo, Nemčijo, Ameriko... To je usoda tega dela našega naroda na severu.“ Tako govori o vsebini knjige njen kritik. — Drugo knjigo je napisal Ivan Matičič in nosi naslov: „Živi izviri“. Ta roman podaja življenje in trpljenje našega ljudstva na kraških tleh. „Tam je zemlja drugačna nego na severu. Hrib in skala. Stoletja so na teh grebenih delali in živeli slovenski rodovi. Pokolenja so preživela stoletja v stalni borbi s tuji in viharji časa... In potem je prišlo leto 1918... In tedaj je nastalo tu življenje, ki je tudi boj za prostor na solncu. Toda ta boj je drugačen.“ Tako zajemata obe knjigi del borbe slovenskega naroda, ki se bori za skromen prostorček pod solncem.

„Slovenski Narod“, najstarejši slovenski, pa tudi najstarejši jugoslovanski dnevnik, je pred kratkim obhajal 75letnico svojega obstoja. To je bil prvi slovenski list, ki si je zastavil jasno začrtno nalogo in se smotrno boril za pravice slovenskega naroda.

S 1. aprilom je začel v Gorici izhajati nabožni list v slovenskem jeziku, ki ga bodo mesečno izdajali italijanski patri s Svete Gore pri Gorici.

Gospodarski vestnik

Novi obrtni red. O ti stvari razpravlja Reichspost dne 21. aprila. Izvajanja so za obrtnike in kmete posebne važnosti. Do sedaj se je govorilo predvsem o zaslužku in delovnem času. Kako dati ljudem več zaslužka in jim lajšati delo, to je bilo socialno vprašanje. Novi obrtni red hoče gospodarje in delavce združiti v skupnost. Novi red ne pozna več delodajalca in delojemalca, marveč samo le voditelja — Arbeitsführer — in spremstvo — Gefolgschaft. Voditelj je dolžan skrbeti za blagor svojega spremstva in ti so dolžni biti voditelju zvesti. Drug naj drugemu zaupa. Biti delavec, je vsakomur socialna čast, in med voditeljem in spremstvom načelno ni razlike. Vsakdo je odgovoren, da vrši dolžnost. Vsak večji nered sodi častno sodišče. Nad obratovo skupnost je postavljen nadzornik, ki vsako podjetje nadzoruje in pazi, da se izvršujejo varnostne in socialne postave. Podjetnik je za podjetje odgovoren in, da more prevzeti to odgovornost, se mu nudi možnost, da urejuje plače delavcev in delovni čas,

kakor to zahteva interes podjetja. Delo se ne bo več urejevalo kakor dozdaj s kolektivnimi pogod- bami, ki so dostikrat podjetja silno obremenjevale in ovirale njihov razvoj. Delovne in plačilne po- goje bodo določali nadzorniki samo tam, kjer je takšna ureditev potrebna iz splošnih gospodar- skih in socialnih razlogov. Obrtnikom in podjet- nikom menda ne bo težko uživati se kmalu v novi red. Novi red hoče v ljudeh poživiti zavest skup- nosti in iztebiti stanovsko nasprotje in mržnjo.

Zamenjava šilingov v marke. Glasom odredbe od 25. aprila t. l. se ukinja avstrijski šiling kot za- konito plačilno sredstvo. Papirnate šilinge bodo sprejemale v zameno javne blagajne do 15. maja, do konca leta pa samo še podružnice nemške državne banke. Srebrni šilingi se zaenkrat še ne bodo zamenjali, pač pa izide tozadevno odredba v kratkem. V veljavi ostane tudi še do nadaljnjega sedanji avstrijski drobiž po 1 in 2 groša, ki pa se bo računal za drobiž nemške marke po 1 in 2 pfe- niga. Istočasno je odrejena likvidacija avstrijske narodne banke.

Celovski trg v preteklem tednu. Žito: pšenica 42—44, rž 32—34, oves 29—31, ajda 26—28, ko- ruza 25—26, grah 80—100, leča 80—100, fižol 40 do 60, krompir 12—14 g za kg. Krma: sladko seno 8—9, kisló 5, slama 4.5—8 S za meterski stot. Ži- vila: surovo maslo 4.20—4.40, prekajena slanina 3.20—5.20, surova 7.70—2.80, svinjska mast 2.60 do 3, skuta 1—1.20 S za kg; smetana liter 2.40 do 4 S, mleko 44 g. Živina: plemenske krave 85 g do 1.20 S, pitane krave 45—65 g, pitani prašiči 1.50 do 1.70, plemenski prašiči 2.30—2.50 S za kg žive teže.

Berlinska borza preteklega tedna. 100 Kč 8.65, 100 dinarjev 5.63, 100 zlotih 47.01, 100 lir 13.09, 100 franc. frankov 7.65, 100 švicarskih frankov 56.96, 1 dolar 2.45 mark.

Zanimivosti

Dolgoživi ljudje v Rumuniji. Angleški list Times poroča o dolgoživih ljudeh v Rumuniji. Morebiti res drugod ljudje počez ne dosegajo tolike sta- rosti. Skromno življenje človeku pač vzdržuje zdravje. Dne 12. aprila letos je umrla Ana Sandru, stara 118 let. Dne 13. dec. 1937 je umrla Anica Ko- nači, stara 126 let; dne 9. grudnia 1937 je bila po- kopana Anica Nita, stara 120 let. Maria Atanasia Konstantinova je umrla 118 let stara dne 27. okt. 1937. Le-ta je imela stričnico, ki je 92 let stara. Dne 21. marca 1938 je umrl Grigorie Ilije Franku v starosti 116 let; dne 12. decembra 1937 je umrl Herman Berkovič, ki je bil 109 let star. O njem se pravi, da je izredno veliko jedel in bil do zad- njega popolnoma zdrav. Dne 13. oktobra 1937 je umrl Salomon Smil, 108 let star. Dne 14. marca 1938 so časopisi poročali o smrti Katerine Olteanu, ki je zapustila za seboj tri sine in eno hčer, 21 vnukov in 35 pravnukov. Žena je umrla v starosti 108 let. Dne 16. januarja 1938 je umrla Pauna Ra- dukanu, stara 107 let. Regina Kohn je dosegla sta- rost 103 let. Ko je imela 100 let, je oslepela, a zo- pet ozdravela. Bila je vegetarka in je svoje zdrav- je pripisovala brezmesni hrani. Dne 14. marca 1938 je umrla Maria Ungureanu, stara 103 leta. Ženska v celem svojem življenju ni bila nikoli bol- na. Med njimi so bili le trije doma s kmetov, vsi ostali so živeli v mestu.

Nevidna trdnjava. Najlepše otočje Tihega oce- ana so Havajski otoki, „otoki petja“ imenovani. Na teh otokih so se dozdaj razlegali zvoki kitar, odslej naprej pa bo to lepo petje preglušilo brnenje letalskih motorjev. Doslej so od vseh strani sveta hiteli semkaj bogati ljudje na odhiti in na zabavo. Bogati in zabave ter razvedrila željni tujci pa so sedaj naenkrat izginili s tega prelepega otočja. Namesto luksuznih potniških parnikov prihajajo sedaj na to otočje velike transportne ladje, ki iz- krcavajo ameriške mornarje. Na teh otokih se si- cer še vedno raztezajo rajsko lepi vrtovi, toda pod površino vrtov so Amerikanci zgradili veli- kanske betonirane podzemeljske prostore, ki naj bi ljudi varovali pred zračnimi napadi. Na Havajih je zgrajeno največje letališče, kar jih je v območju Tihega morja. Tam so zgradili Američani tudi naj- večjo pomorsko trdnjavo sveta. Na otoku Guam so postavili pod skalovjem velikansko novo mesto —trdnjavo, ki ga pa z morja ni nikjer mogoče vi- deti. Pod temi skalami so skriti med drugim veli- kanski topovi, ki pokukajo le takrat, kadar ustrele, nakar se zopet pogreznejo v skalo.

„Stalin, naše sonce.“ Zadnje čase je rusko časo- pisje imelo tekmovanje v tem, kdo si bo izmislil najvrednejši priimek za ruskega diktatorja. Skle- nili so, da ga bodo imenovali „Naše sonce“. Toda tudi Stalin ima svoje oblake, ki bodo zatemnili njegovo „sonce“. V zadnjih štirih letih so ga na-

mreč že vsaj dvakrat skušali ubiti razni zarotniki iz njegove najtesnejše okolice. Leta 1933 so začeli streljati na njegov avto člani ruske tajne policije; leta 1935 pa so imeli vodje njegove telesne straže že pripravljen natančen načrt za „sončni mrk“, pa se „sonce“ ob določenem času ni pokazalo na odrejenem mestu. Zadnje dni pa neka tajna radio postaja javno poziva komuniste, da naj Stalina ubijejo.

Carjev sorodnik umri kot berač. Pred nekaj te- dni je umrl v Varšavi obubožani ruski knez Mu- ratov, ki je v zadnjem času svojega življenja prosjačil kot nem berač pred varšavskimi sinago- gami. Zdaj je prejel varšavski mestni svet iz Los Angelesa pismo, v katerem sporoča sestrična po- kojnika, da je pripravljena podpreti svojega so- rodnika, ker živi v dobrih razmerah. Oženjena je z milijonarjem in nima otrok. Obvestilo pa je pri- šlo prepozno, ker je knez medtem od pomanjkanja umrl.

Praški krojači. Praški listi poročajo, da so ta- mošnji krojači dali natisniti „Črne bukve“, v ka- terih so bila natisnjena imena in naslovi tiste gos- pode, ki hoče biti lepo oblečena, a svojega krojača ne plača. Tako je bilo naznanjenih javnosti 897 lahkomišelnih junakov, ki so bili vsi vkup svojim krojačem dolžni nad milijon kron. Ko se je o knji- žici izvedelo, jih je bilo dosti, ki so hiteli plačati svoj dolg. Krojači so plačilo hvaležno sprejeli, ali natisnjena imena se ne dajo izbrisati. Med nered- nimi plačilci je bilo menda zelo veliko židov.

Volčja nadloga v Rusiji. Kakor poročajo „Iz- vestija“, so volkovi uganobili l. 1937 52.000 konj, 50.000 govedi in 25.000 drugih živali. Poleg tega je bilo po volkovih uničeno tudi mnogo divjačine z dragocenim krznom. Škoda je cenjena na 5 mi- lijonov rubljev.

Miš kot škodljivec našega gospodarstva. O ško- di, ki jo povzročajo naše poljske in hišne miši, ve- čina ljudi prav malo ve. Izračunali so, da se en sam mišji par razplodi v enem letu na 360 miši. Količina žita, ki ga 360 miši požre v enem letu, znaša 18 centov. Hišna miš se hitreje plodi. V e- nem letu se lahko en par razplodi na 480 miši. Ker požre ena miš okoli 1.8 kg slanine na leto — je ugonobe 480 miši do 850 kilogramov! Ti računi, ki ni kakor niso pretirani, dovolj točno dokazujejo ogromnost škode, ki jo povzročijo miši narodnemu gospodarstvu.

Rdeča gozdna mravlja. Eno samo gnezdišče rdeče gozdne mravlje uniči v teku enega poletja okoli dva milijona žuželk, od katerih je polovica gozdnih škodljivcev. Koristnost te drobne živalice je torej neprecenljiva.

Vrabci v Ameriki. Leta 1850 v Ameriki vrabca še niso poznali. Tiste čase so gosnice v silnih množicah napadale drevje. Nekdo se je spomnil na evropskega vrabca in tako so l. 1850 pripeljali 8 parov vrabcev v Ameriko. Toda vsi so poginili. Dve leti nato so jih pripeljali večjo število, ki so jih čez zimo previdno gojili ter jih l. 1853 spustili na svobodo. Hitro so se razmnožili in l. 1857 so jih že opazili po raznih krajih Amerike. Leta 1869 so še gosnice tako strašno gospodarile v Ameriki, da so nemudoma poslali v Evropo po nove vrab- ce. Neki John Bradley jih je pripeljal iz Angleške 1000 parov. Gosenic je nestalo, vrabci pa so ostali. Še danes toji Bradleyova hiša in se imenuje „Vrabčjega Jakoba hiša“.

Živi jeziki. Na svetu je okoli 3000 živih jezikov. Poleg teh je 3763 mrtvih jezikov, to je takih, ki so izumrli. Največ narečij je v Aziji. Najbolj razšir- jena je Kitajščina. — Izmed modernih jezikov je na prvem mestu angleščina, po razširjenosti stoji takoj za tem jezikom španščina, potem ruščina, nemščina, francoščina in italijanščina.

Premeteni pes.

V neki javni kuhinji na Francoskem so desetim revežem dajali brezplačno hrano. V to kuhinjo se je vsak dan priplazil tudi lačen pes in čakal, da bi bil tudi on deležen kakšnega zalogaja. Reveži pa so bili sami tako lačni, da svoje hrane niso mogli deliti s psom, čeprav se jim je smilil.

Kosilo so v kuhinji revežem delili tako, da so jim pomolili krožnik skozi majhno odprtino, kakor hitro je kdo izmed njih potegnil za zvonec. Kuhar, ki je hrano delil, ni mogel videti, kdo je krožnik vzel, ker je bila odprtina preveč majhna.

Nekega dne je pes počakal, da so vsi siromaki izpraznili svoje krožnike. Ko so odšli, se je splazil k odprtini in z zobmi potegnil za vrv, na ka- teri je bil zvonec. Kuhar je takoj na to potisnil skozi odprtino poln krožnik mlečne kaše. Lačni pes je sladko jedačo pri priči pojedel in zadovoljno odšel.

Tako je premeteni pes zvonil pri odprtini in do- bival hrano več dni. Nekega dne pa so ga pri tem

Mark Twain:

KRALJEVIČ IN SIROMAK

10.

Hertford je prisilil kapetana k molku, ker če se izve resnica, izgubita obadva glavo. Zato je po- slal Hertford kapetana iskat pravega kraljeviča z naročilom, naj ga ubije. Medtem je preživljal pravi kraljevič težke čase med berači in tatovi. Kadarkoli so leti žalili pokojnega kralja, je branil Edvard čast svojega pokojnega očeta. Iz največje nevarnosti ga je rešil Miles Hendon.

zasačili in ga zatožili kuharju. Kuhar je bil dober človek. Na vso moč mu je bil všeč premeteni pes, zato ga ni napodil. Vsak dan mu je dal poln krož- nik hrane in pes mu je bil za to dobroto tako hval- ležen, da mu je prijazno obližnil roko, kakor hitro jo je kuhar pomolil skozi odprtino.

Misli in pregovori.

Lepota sivih las je prav obrnjen čas.
Marsikateri se s tujim jezikom pači, z domačim pa berači.
Noč ima ušesa, dan oči.
Nov gospod, nove pravice.
Pod kožo smo vsi krvavi, na svojo moč naj nihče ne stavi.
Prerezane niti ne moreš več sceliti.
Spredaj z medom maže, zadaj fige kaže.
Služba ni družba.
Samo ljubezen ustvarja — sovraštvo nikdar.
Nekateri ljudje so kakor denar: ko ga zmanjka, ne ostane od njih nič več.
Najbolj zdrava in telesu koristna hrana je z last- nim trudom pridelana ali vsaj pošteno zaslužena.
Kdor se ženi na dobro službo, naj pomisli: služ- ba se lahko zgubi, žena pa ostane.
Ne imej navade riniti skozi zid, posebno če je predebel.
Kadar treba skupnega nastopa, poje vsak svojo pesem.
Spoštuj predvsem stan, kateremu pripadaš.
Delo prodaj, duše in prepričanja ne!
Bogu zaupaj. Od drugih zahtevaj plačilo v goto- vini.
Z ženskami živeti je težko, brez njih nemogoče.

Za krojače!

Sposobni moški in ženski krojači (v obratu) se proti dobri plači takoj iščejo. **Maurer, Innsbruck, Museumstrasse 26.** 28

Vabilo

na

redni letni občni zbor

POSOJILNICE V HODIŠAH, r. z. z. n. z.,

ki se vrši dne 26. majnika 1938 ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Revizijsko poročilo.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1937.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

29

Načelstvo.

Sveče za prvo obhajilo s slovenskim napisom se poceni dobijo v trgovini s svečami **Franz Siebert, Klagenfurt, Stauderhaus.** Razpošiljamo tudi na de- želo. 27

Za 5 S na mesec dobavlja
posnemalnike
Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki zastonj Zastopniki se iščejo